

Kommunstyrelsen

Ks § 191

Ks2015/0058

003

Svar på motion om lobbyism

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar: att första att-satsen, om att utreda frågan, är bifallen och att andra att-satsen, om att upprätta en policy och en handlingsplan mot lobbyism, är besvarad med hänvisning till att fullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att se över fullmäktiges arbetsordning.

Sammanfattning av ärendet

Den 12 februari 2015 lämnade Emma Johansson (S) in en motion för den Socialdemokratiska fullmäktigegruppen om lobbyism. Där föreslås kommunfullmäktige utreda företeelsen lobbyism gentemot den politiska organisationen i Ljungby kommun, samt upprätta en policy och en handlingsplan mot lobbyism.

Kommunledningsförvaltningen har utrett motionen. I tjänsteskrivelsen daterad 2015-10-02 beskrivs definitionen av lobbyism. Dessutom redovisas olika forskningsresultat, bland annat om var gränsen för lobbyism går, påverkansmöjligheter och demokratispekter. När det gäller reglering av lobbyism redovisas olika åsikter och förslag till hantering.

Kommunledningsförvaltningen skriver att då de förtroendevalda är valda för att representera medborgarna bör lobbyism räknas som ytterligare ett sätt för medborgarna att uttrycka sina åsikter. Så istället för att ta bort en kanal för medborgarnas åsikter bör lobbyism ses som ännu ett sätt att bli informerad på. En motpol till lobbyister finns alltid och bör utnyttjas för att bli än mer informerad. På så vis kan de förtroendevalda göra välinformerade beslut i större mån än om lobbyism vore förbjuden eller reglerad.

Demokratiberedningen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda fullmäktiges arbetsordning angående lobbyism och att därmed anse motionen besvarad.

Arbetsutskottet föreslår att Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar: att första att-satsen, om att utreda frågan, är bifallen och att andra att-satsen, om att upprätta en policy och en handlingsplan mot lobbyism, är besvarad med hänvisning till att fullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att se över fullmäktiges arbetsordning.

Kommunstyrelsen

Beslutsunderlag

Kommunledningsförvaltningens skrivelse 2015-10-02.

Demokratiberedningens yttrande 2015-10-15 § 18.

Arbetsutskottets förslag till beslut 2015-11-17 § 121.

Yrkanden

Christer Henriksson (KD) och Roland Johansson (ALT) yrkar att fullmäktige avslår motionen.

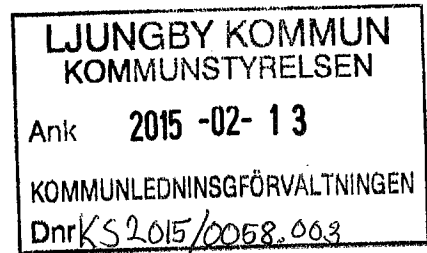
Conny Simonsson (S) yrkar bifall till arbetsutskottets förslag till beslut.

Jan Sahlén (M) yrkar att fullmäktige ska anse motionen besvarad.

Beslutsordning

För att få fram ett motförslag till huvudförslaget ställer ordföranden proposition på Christer Henrikssons (KD) med flera yrkande om avslag och Jan Sahléns (S) yrkande om besvarande och finner att kommunstyrelsen beslutar att Jan Sahléns (M) yrkande att besvara motionen blir motförslag.

Därefter frågar ordföranden om kommunstyrelsen beslutar enligt arbetsutskottets förslag eller enligt Jan Sahléns (M) yrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt arbetsutskottets förslag.



Till kommunfullmäktige i Ljungby Kommun

Motion om lobbyism

Vi var flera som reagerade på decemberfullmäktige över att en intresseorganisation fritt fick argumentera i egen sak inför kommunfullmäktiges ledamöter. Vid det aktuella sammanträdet skulle även en motion behandlas som intresseorganisationen i fråga har åsikter om och vilka även tydligt framfördes. Det fanns en känsla av att det hela var planerat, inte minst då en av ledamöterna i presidiet är en framträdande person i intresseföreningen. Det hela kanske bara var en tillfällighet men hur det än ligger till med den saken är det inte bra att det ens kan misstänkas att så är fallet. Ingen medborgare ska behöva undra över vems intressen vi egentligen företräder som politiker i Ljungby kommun. Lobbyism har länge varit vanligt i andra länder i Europa och kanske framförallt i USA. Det är även en företeelse som blir allt vanligare i EU-parlamentet. Risker finns att politiker uppfattas som "köpta" av lobbyorganisationerna och företräder dem snarare än medborgarna. Det vore ytterst beklagligt om detta skulle bli vanligt förekommande i såväl Sverige som i Ljungby kommun då det sänker förtroendet för politiker och därmed riskerar att urholka demokratin. Vi har policy och handlingsplan rörande mutor och bestickning men lobbyism är någonting helt annat som kommunen inte tycks ha beredskap för.

Därför föreslås kommunfullmäktige besluta:

Att kommunfullmäktige beslutar att utreda företeelsen lobbyism gentemot den politiska organisationen i Ljungby kommun.

Att policy och handlingsplan mot lobbyism ska upprättas liknande de som finns mot mutor och bestickning.

Ljungby 2015-02-12

För den socialdemokratiska fullmäktigegruppen

Emma Johansson



LJUNGBY
KOMMUN

Kommunledningsförvaltningen
Kansliavdelningen
Jennie Sjöstrand
0372-78 91 10
jennie.sjostrand@ljungby.se

TJÄNSTESKRIVELSE
2015-10-02

KS2015/0058.003

Kommunfullmäktige

LJUNGBY KOMMUN KOMMUNSTYRELSEN	
Ank	2015 -10- 0 9
KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN	
Dnr	✓

Utredning om lobbyism gentemot den politiska organisationen i Ljungby kommun Förslag till svar på motion

Redogörelse för ärendet

Den 12 februari 2015 lämnade Emma Johansson (S) in en motion för den Socialdemokratiska fullmäktigegruppen till kommunfullmäktige om lobbyism. Där föreslås kommunfullmäktige utreda företeelsen lobbyism gentemot den politiska organisationen i Ljungby kommun, samt upprätta en policy och en handlingsplan mot lobbyism.

Definition

Lobbyism definieras av Nationalencyklopedin (2015) som *"bearbetning av beslutsfattare för att åstadkomma beslut i en viss riktning"*. Enligt Olof Petersson (Holmin, 2013), professor i statsvetenskap, är lobbyism ett *"försök att påverka en politisk beslutsprocess genom icke-institutionaliserade kanaler"*. I folkmun är det ett *"politiskt påtryckningsarbete, där intressegrupper framför sina åsikter till politiska makthavare"*.

Var går gränsen?

Det är inte helt självklart var gränsen går för vad som är lobbyism och inte heller vem som avgör att något är lobbyism (Strömbäck, 2011, s. 3). En vanlig syn är att motståndaren är lobbyist medan man själv står för allmänintresset (Holmin, 2013). Dessutom är det svårt att kontrollera alla kommunikationsvägar som leder till en förtroendevald, såsom sociala medier, e-post, sms eller helt enkelt ett samtal på ute på stan (Holmin, 2013; Strömbäck, 2011, s. 28).

I en undersökning av Den lokala lobbyn (Lindberg & Welander, 2015, s. 39) anser kommunpolitiker överlag att påverkansförsök riktade mot dem är mer av ett medborgarsamtal där de får information om sådant som de annars inte skulle veta någonting om.

Påverkan genom lobbyism

Enligt Demokratiutredningen (SOU 1999:121) har de förtroendevalda ansvar för att garantera jämlikhetskriteriet i lobbymöten. Genom att vara medveten om problematiken kring balansgången mellan olika åsikter bör de förtroendevalda aktivt överväga olika

POSTADRESS
341 83 LJUNGBY

BESÖKSADRESS
Olofsgatan 9, Ljungby

TELEFON
0372-78 90 00 vx

ORG NR
212000-0670

PLUSGIRO
302 50-5

E-POST
kommunstyrelsen@ljungby.se

FAX

WEBBPLATS
www.ljungby.se

BANKGIRO
156-0879

perspektiv när de bildar sig en uppfattning i olika frågor (Lindberg & Welander, 2015, s. 42). Därmed anses ingen reglering av lobbyarbete vara nödvändig.

Dock anser Lindberg och Welander (2015, s. 42) att lobbyism inte är förenligt med ett jämlikhetskriterium eftersom vissa lobbyister kan ha större påverkan än andra. De menar att saker såsom retorisk skicklighet och stora nätverk kan ge en lobbyist fördelar i att få sin vilja igenom gentemot någon som kanske har ett bättre förslag, men varken har ett stort nätverk eller är duktig på att prata för sin sak.

Olof Petersson menar att lobbyism är nödvändigt för att de förtroendevalda ska vara informerade i sina beslut och att de förtroendevalda kan få större förtroende om de visar att de är beredda att lyssna och diskutera (Holmin, 2013). Även Emma Svensson (2012, s.1) menar att lobbyism är en ”legitim del av det demokratiska systemet”.

Reglering av lobbyism

När det kommer till att reglera lobbyism finns olika åsikter. I Strömbäcks publikation *Lobbyismens problem och möjligheter* (2011) har personer intervjuats som både har utsatts för påverkansförsök, samt försökt påverka andra förtroendevalda. Vissa av informanterna anser att ett register över lobbyister bidrar till den öppenhet som Sverige är känd för inom offentlig förvaltning, medan andra anser att ett sådant register inte skulle göra någon skillnad (op. cit., s. 27). Enligt Lindberg och Welander (2015, s. 40) finns en risk att ett register över lobbyister inte skulle vara tillförlitligt, då man inte måste erkänna sig som lobbyist eller att man har en agenda när man är i kontakt med en förtroendevald.

Ett annat förslag från majoriteten av informanterna i Strömbäcks publikation (2011, s. 30) är att alla partier ska behöva redovisa varifrån de får sina bidrag och hur stora summor det handlar om. På så vis kan risken för otillbörlig påverkan minskas. Valhemligheten skulle i ett sådant fall kunna bevaras genom en reglering så att de som skänker mindre summor får vara anonyma, medan de som skänker större summor troligtvis redan är offentliga med sina partitillhörigheter (ibid.).

Olof Petersson föreslår att man istället för en reglering av lobbyverksamhet förbättrar offentlighetsprincipen så att medborgare även kan begära ut information om vem som har varit i kontakt med vem på myndigheter, departement och så vidare. Samtidigt erkänner Petersson att en sådan kontroll är svår att få till helt hundra procentigt (Holmin, 2013).

En omröstning i riksdagen om lobbygranskning 2013 fick avslag. Där menar både Centerpartiet; Moderaterna och Socialdemokraterna att alla medborgare ska ha lika chans att ta kontakt med förtroendevalda och uttrycka sina åsikter. Man menar att det ingår i uppdraget som förtroendevald att kunna bli påverkad och att det är en viktig del av det demokratiska samhället (Stenquist & Sköld, 2013).

Slutligen menar en av informanterna i Strömbäcks verk (2011) att man genom en reglering av lobbyverksamhet underskattar politiker, då man verkar tro att politiker trots lobbyism inte kan göra en avvägning av information innan ett beslut tas. Möller (2009, refererad i Lindberg & Welander, 2015) som har gjort en liknande undersökning menar att de förtroendevalda generellt sett tror att de själva kan genomskåda lobbyisterna och deras avsikter men att de underskattar sina kollegor till att göra detsamma.

Att hantera lobbyism

För att kunna hantera effekterna av lobbyism som fenomen menar Petersson (Holmin, 2013) att medborgardialog är en viktig del. Därmed får alla som vill komma till tals bli hörda och de förtroendevalda får möjlighet att ta del av information, synpunkter och värderingar från olika håll innan ett beslut tas. Ett annat sätt att hantera lobbyism är att alltid skicka ut remisser till intresseorganisationer och föreningar så att de får en chans att uttrycka sina tankar i frågor som berör dem.

En av Strömbäcks (2011, s. 35) slutsatser är att den offentliga debatten hålls levande genom lobbyism och att det utan denna möjlighet att påverka finns en risk för att kvaliteten på det politiska beslutsfattandet skulle sjunka.

Slutsats

Avslutningsvis menar Petersson (2013) att politikens drivmedel är intressen, värderingar och synpunkter. Med hjälp av lobbyism som ännu ett sätt att kunna påverka de förtroendevalda drivs politiken framåt. Utan lobbyism eller med regleringar för lobbyism riskerar politiken att tappa en aspekt av medborgarnas synpunkter.

Då de förtroendevalda är valda för att representera medborgarna bör lobbyism räknas som ytterligare ett sätt för medborgarna att uttrycka sina åsikter. Så istället för att ta bort en kanal för medborgarnas åsikter bör lobbyism ses som ännu ett sätt att bli informerad på. En motpol till lobbyister finns alltid och bör utnyttjas för att bli än mer informerad. På så vis kan de förtroendevalda göra välinformerade beslut i större mån än om lobbyism vore förbjuden eller reglerad.

1. Barnkonventionen

Ärendet berör barn. En barnkonsekvensanalys bör göras i enlighet med FN:s barnkonvention.
Nej.

2. Jämställdhet

Ärendet berör jämställdheten mellan kvinnor och män/pojkar och flickor. En analys bör göras i enlighet med Ljungby kommuns jämställdhetsplan.
Nej.

3. Tillgänglighet

Beslutet berör personer med funktionsnedsättning. En analys bör göras i enlighet med Handlingsplan för tillgänglighet i Ljungby.

Nej.

4. Hållbar utveckling

Beslutet påverkar ekologisk/ekonomisk/social hållbarhet. En analys bör göras i enlighet med Plan för hållbar utveckling.

Nej.

Roland Eiman
Kommunchef

Jennie Sjöstrand
Administrativ handläggare

Bilagor
Referenslista

Referenslista

- Holmin, M., 2013, *Ju mer lobbyism desto bättre*. Svt.se. [online] Tillgänglig: <<http://www.M.Holmin/agenda/ju-mer-lobbyism-desto-bättre>> [Hämtad 2015-10-02].
- Lindberg, N. & Welander, A., 2015, *Den lokala lobbyen – En studie om informella kontakters betydelse för kommunala beslut*, Karlstad Universitet. [online] Tillgänglig: <<http://kau.diva-portal.org/smash/get/diva2:781046/FULLTEXT01.pdf>> [Hämtad 2015-10-02].
- Möller, T. (2009). *Lobbyism i den svenska riksdagen*. Stockholm: Precis.
- Nationalencyklopedin, 2015, *Lobbying*. [online] Tillgänglig: <<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/lobbying>> [Hämtad 2015-10-02].
- SOU 1999:121. *Av korporativisering och lobbyism konturerna till en ny politisk modell*.
- Stenquist, V. & Sköld, J., 2013, De röstade ned förslaget om lobbygranskning. *Aftonbladet*. [online] Tillgänglig: <<http://www.Stenquist & Sköld.se/nyheter/article16689597.ab>> [Hämtas 2015-10-02].
- Strömbäck, J., 2011, *Lobbyismens problem och möjligheter – Perspektiv från dem som både lobbar och har blivit lobbade*. [online] Tillgänglig: <<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:430154/FULLTEXT01.pdf>> [Hämtad 2015-10-02].
- Svensson, E., 2012, *Lobbyism – en del av det politiska systemet*. [online] Tillgänglig: <<http://www.precis.se/wp-content/uploads/2012/06/Rapport-Villkor-för-lobbyism.pdf>> [Hämtad 2015-10-02].